

TABELA USZCZERBKOWA

A.USZKODZENIA GŁOWY

L.p.	O P I S	Procent uszczerbku
1.	Uszkodzenie powłok czaszki (bez uszkodzeń kostnych):	
a)	znaczne uszkodzenie powłok czaszki, rozległe ściągające blizny - w zależności od rozmiaru	5 – 10
b)	oskalpowanie	25
2.	Uszkodzenie kości sklepienia i podstawy czaszki (wgłobienia, szczeliny, fragmentacja) – zależnie od rozległości uszkodzeń:	5 – 10
3.	Ubytek w kościach czaszki:	
a)	o średnicy poniżej 2,5 cm	7
b)	o średnicy powyżej 2,5 cm – w zależności od rozmiarów	10 – 25
	Uwaga: jeżeli przy uszkodzeniach i ubytkach kości czaszki (poz.2 i 3) występują jednocześnie uszkodzenia powłok czaszki (poz.1), należy osobno oceniać uszczerbek za każdą z tych pozycji	
4.	Powikłania towarzyszące uszkodzeniom wymienionym w poz. 1, 2, 3, w postaci : nawracającego wycieku płynu mózgowo-rdzeniowego, przewlekłego zapalenia kości, ropowicy podczepkowej leczonej operacyjnie – ocenia się dodatkowo – w zależności od rodzaju i stopnia powikłań.	5 - 15
5.	Porażenia i niedowłady:	
a)	porażenie połowicze lub paraplegie (porażenia kończyn dolnych) uniemożliwiające samodzielne stanie i chodzenie 0-1 stopnia wg Skali Lovette'a	100
b)	głęboki niedowład połowiczny lub parapareza - 2 stopnie wg Skali Lovette'a	60 - 80
c)	średniego stopnia niedowład połowiczny lub parapareza kończyn dolnych 3 stopnie wg Skali Lovette'a	40 - 60
d)	niewielki lub dyskretny niedowład połowiczny lub niedowład kończyn dolnych 4 stopnie wg Skali Lovette'a, dyskretny deficyt siły przy obecności zaburzeń napięcia mięśniowego, niedostateczności precyzji ruchów itp.	5 - 35
e)	monoparezy pochodzenia ośrodkowego:	
	kończyna górna wg Skali Lovette'a - 0 stopni	prawa 40 lewa 30
	- 1 - 2 stopnie	prawa 30-35 lewa 20-25
	- 3 - 4 stopnie	prawa 5 – 25 lewa 5 - 15
	kończyna dolna wg Skali Lovette'a - 0 stopni	40
	- 1 – 2 stopnie	30
	- 3 – 4 stopnie	5 - 20
6.	Zespoły pozapiramidowe:	
a)	utrwalony zespół pozapiramidowy znacznie utrudniający sprawność ustroju i wymagający opieki innych osób	100
b)	zespół pozapiramidowy naruszający sprawność ustroju z zaburzeniami mowy, napadami ocznymi itp.	80
c)	zaznaczony zespół pozapiramidowy	30

7.	Zaburzenia równowagi pochodzenia mózdkowego:	
a)	uniemożliwiające chodzenie i samodzielne funkcjonowanie	100
b)	utrudniające chodzenie i sprawność ruchową w stopniu znacznym	70 - 80
c)	miernego stopnia utrudnienie chodu i sprawności ruchowej	30 - 60
d)	dyskretnie wpływające na sposób chodu i niewielkie upośledzenie zborności i precyzji ruchów	5 - 25
8.	Padaczka:	
a)	z licznymi napadami i współistnieniem zaburzeń psychicznych, charakteropatii, otępienia – wymagających opieki innej osoby	100
b)	padaczka z zaburzeniami psychicznymi - w zależności od ich nasilenia	30 - 70
c)	padaczka bez zaburzeń psychicznych - w zależności od częstości napadów	20 - 40
	Uwaga: Podstawą do rozpoznania padaczki są obserwacje przez lekarza napadu, typowe zmiany EEG, dokumentacja ambulatoryjna bądź szpitalna.	
9.	Zaburzenia neurologiczne i psychiczne uwarunkowane organicznie(encefalopatie):	
a)	otępienie lub ciężkie zaburzenia zachowania i emocji uniemożliwiające samodzielną egzystencję	100
b)	encefalopatie ze zmianami charakterologicznymi – w zależności od stopnia	50 - 70
c)	encefalopatie bez zmian charakterologicznych	30
	Uwaga: Za encefalopatią poza zespołem psychoorganicznym przemawiają odchylenia przedmiotowe w stanie neurologicznym, zmiany w zapisie EEG. Encefalopatia powinna być potwierdzona badaniami dodatkowymi.	
10.	Zaburzenia adaptacyjne będące następstwem urazów i wypadków, w których nie doszło do trwałych uszkodzeń OUN:	
a)	utrwalone nerwice związane z urazem czaszkowo-mózgowym	5 - 10
b)	ujawnienie się psychozy w następstwie ciężkiego stresu	50 - 80
11.	Zaburzenia mowy:	
a)	afazja całkowita (sensoryczno-motoryczna) z agrafią i aleksją	80
b)	afazja całkowita motoryczna	60
c)	afazja znacznego stopnia utrudniająca porozumiewanie się	40
d)	afazja nieznacznego stopnia	20
12.	Zespoły podwzgórzowe pourazowe (cukrzyca, moczówka prosta, nadczynność tarczycy i inne zaburzenia wewnątrzwydzielnicze pochodzenia ośrodkowego:	
a)	znacznie upośledzające czynność ustroju	60
b)	nieznacznie upośledzające czynność ustroju	30
13.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów ruchowych gałki ocznej:	
a)	nerwu okoruchowego :	
	w zakresie mięśni wewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia	5 - 15
	w zakresie mięśni zewnętrznych oka – w zależności od stopnia uszkodzenia	10 - 30
b)	nerwu błotkowego	3
c)	nerwu odwodzącego – w zależności od stopnia uszkodzenia	1 - 15
14.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu trójdzielnego – w zależności od stopnia uszkodzenia:	10 - 20
15.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu twarzowego- w zależności od stopnia uszkodzenia:	10 - 20
	Uwaga: Uszkodzenie nerwu twarzowego łącznie z pęknięciem kości skalistej należy oceniać wg poz. 49.	
16.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwów językowo-gardłowego i błędnego – w zależności od stopnia zaburzeń mowy, połykania, oddechu, krążenia i funkcji przewodu pokarmowego:	10 - 30

17.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu dodatkowego – w zależności od stopnia uszkodzenia:	5 - 15
18.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite nerwu podjęzykowego – w zależności od stopnia uszkodzenia:	10 - 20

B.USZKODZENIA TWARZY

19.	Uszkodzenia powłok twarzy (blizny i ubytki):	
a)	oszczędzenia bez zaburzeń funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy	1 - 10
b)	oszczędzenia z miernymi zaburzeniami funkcji – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji	10 - 30
c)	oszczędzenia połączone z dużymi zaburzeniami funkcji (przyjmowanie pokarmów, zaburzenia oddychania, mowy, ślinotok i zaburzenia funkcji powiek itp.) – w zależności od rozmiarów blizn i ubytków w powłokach twarzy oraz stopnia zaburzeń funkcji	30 - 60
20.	Uszkodzenia nosa:	
a)	uszkodzenie nosa bez zaburzeń oddychania i powonienia – zależnie od rozległości uszkodzenia	1 - 10
b)	uszkodzenie nosa z zaburzeniami oddychania – zależnie od rozległości uszkodzenia i stopnia zaburzeń oddychania	5 - 20
c)	uszkodzenie nosa z zaburzeniami oddychania i powonienia - w zależności od stopnia zaburzeń w oddychaniu i powonieniu	10 - 25
d)	utrata powonienia w następstwie uszkodzenia przedniego dołu czaszkowego	5
e)	utrata nosa w całości (łącznie z kośćmi nosa)	30
	Uwaga: Jeżeli uszkodzenie nosa wchodzi w zespół uszkodzeń objętych poz. 19, należy stosować ocenę wg tej pozycji (tj. wg poz. 19)	
21.	Utrata zębów:	
a)	siekacze i kły – za każdy ząb	1
b)	pozostałe zęby począwszy od dwóch – za każdy ząb (niezależnie od zaprotezowania)	1
22.	Utrata części szczęki lub żuchwy (łącznie z oszczędzeniem i utratą zębów) – staw rzekomy – zależnie od rozległości ubytków, stanu odżywiania i powikłań	15 - 30
23.	Utrata całkowita szczęki (łącznie z oszczędzeniem i utratą zębów)	
a)	szczęki górnej	40
b)	szczęki dolnej (żuchwy)	50
24.	Złamania szczęki i / lub żuchwy wygojone z przemieszczeniem odłamów:	
a)	bez zaburzeń czynności stawu żuchwowo-skroniowego – w zależności od stopnia zniekształcenia i rozwarcia szczęk	1 - 5
b)	z zaburzeniami czynności stawu żuchwowo-skroniowego – w zależności od stopnia zaburzeń żucia i rozwarcia szczęk	5 - 10
25.	Ubytek podniebienia:	
a)	z zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	10 - 30
b)	z dużymi zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	25 - 40
26.	Ubytki języka:	
a)	bez zaburzeń mowy i połykania	3

b)	z zaburzeniami mowy i połykania – w zależności od stopnia zaburzeń	5 - 15
c)	z dużymi zaburzeniami mowy – w zależności od stopnia zaburzeń	15 - 40
d)	całkowita utrata języka	50

C. USZKODZENIA NARZĄDU WZROKU

27. Obniżenie ostrości wzroku lub utrata wzroku:

- a) przy obniżeniu ostrości wzroku lub utracie wzroku jednego lub obojga oczu stały lub lub długotrwały uszczerbek na zdrowiu określa się według następującej tabeli:

Ostrość wzroku oka prawego	1,0 (10/10)	0,9 (9/10)	0,8 (8/10)	0,7 (7/10)	0,6 (6/10)	0,5 (5/10)	0,4 (4/10)	0,3 (3/10)	0,2 (2/10)	0,1 (1/10)	0
Ostrość wzroku oka lewego	Procent stałego lub długotrwałego uszczerbku na zdrowiu										
1,0 (10/10)	0	2,5	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35
0,9 (9/10)	2,5	5	7,5	10	12,2	15	20	25	30	35	40
0,8 (8/10)	5	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45
0,7 (7/10)	7,5	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50
0,6 (6/10)	10	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55
0,5 (5/10)	12,5	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60
0,4 (4/10)	15	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65
0,3 (3/10)	20	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70
0,2 (2/10)	25	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80
0,1 (1/10)	30	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90
0	35	40	45	50	55	60	65	70	80	90	100

Uwaga: Ostrość wzroku zawsze określa się po korekcji szklami zarówno przy zmętnieniu rogówki lub soczewki jak i przy współistnieniu uszkodzenia siatkówki lub nerwu wzrokowego.

b)	utrata wzroku jednego oka a jednoczesnym wyluszczeniem gałki ocznej	38
28.	Porażenie nastawności (akomodacji) – przy zastosowaniu szkieł poprawczych:	
a)	jednego oka	15
b)	obojga oczu	30
29.	Uszkodzenia gałki ocznej wskutek urazów tępych:	
a)	rozdarcie naczyńówki jednego oka	*
b)	zapalenie naczyńówki i siatkówki jednego oka powodujące zaburzenia widzenia środkowego lub obwodowego	*
c)	przedziurawienie płamki żółtej jednego oka	*
d)	zanik nerwu wzrokowego	*

30.	Uszkodzenie gałki ocznej wskutek urazów drażących:	
a)	Blizny rogówki lub twardówki (garbiak twardówki)	*
b)	Zaćma urazowa (uszkodzenie soczewki)	*
c)	Ciało obce wewnątrzgałkowe powodujące obniżenie ostrości wzroku	*
31.	Uszkodzenia gałki ocznej wskutek urazów chemicznych i termicznych (oparzenia itp.)	*

* oceniać według tabeli ostrości wzroku (poz. 27a)

32. Koncentryczne zwężenie pola widzenia ocenia się według niżej podanej tabeli:

Zwężenie do	Przy nienaruszonym drugim oku	Zwężenie w obojgu oczach	Przy ślepotcie drugiego oka
60 stopni	0	0	35%
50 stopni	5%	15%	45%
40 stopni	10%	25%	55%
30 stopni	15%	50%	70%
20 stopni	20%	80%	85%
10 stopni	25%	90%	95%
Poniżej 10 stopni	35%	95%	100%

33.	Połowicze niedowidzenia:	
a)	dwuskroniowe	60
b)	dwunosowe	30
c)	jednoimienne	25
d)	jednoimienne górne	10
e)	jednoimienne dolne	40
34.	Utrata funkcji soczewki po operacyjnym usunięciu zaćmy pourazowej, bezsoczewkowość pourazowa, przy braku jednoczesnego pojedynczego widzenia obuocznego:	
a)	w jednym oku	25
b)	w obu oczach	40
35.	Usunięcie zaćmy pourazowej ze wszczepieniem sztucznej soczewki wewnątrzgałkowej:	
a)	w jednym oku	15
b)	w obu oczach	30
36.	Pourazowe zaburzenia w drożności przewodów łzowych (łzawienie):	
a)	w jednym oku	10
b)	w obu oczach	15
37.	Odwarstwienie siatkówki jednego oka : – oceniać wg tabeli ostrości wzroku (poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia (poz. 32)	
38.	Jaskra: - oceniać według tabeli ostrości wzroku (poz. 27a) oraz według tabeli koncentrycznego zwężenia pola widzenia (poz. 32) z tym zastrzeżeniem, że ogólny procent uszczerbku na zdrowiu nie może wynosić więcej niż 35% za jedno oko i 100% za oba oczy	
39.	Wytrzeszcz tętniący – w zależności od stopnia:	50 - 100
40.	Zaćma urazowa: - oceniać według tabeli ostrości wzroku poz. 27a	
41.	Przewlekłe zapalenie spojówek:	10

D.USZKODZENIA NARZĄDU SŁUCHU

42. Przy upośledzeniu ostrości słuchu procent uszczerbku na zdrowiu określa się według niżej podanej tabeli:

Obliczanie procentowego uszczerbku na zdrowiu z tytułu utraty słuchu wg Rosera (w mod.)				
Ucho prawe	0 – 25 dB	26 – 40 dB	41 – 70 dB	Pow., 70 dB
Ucho lewe				
0 – 25 dB	0%	5%	10%	20%
26 – 40 dB	5%	15%	20%	30%
41 – 70 dB	10%	20%	30%	40%
Pow. 70 dB	20%	30%	40%	50%

Uwaga: Oblicza się średnią dla ucha prawego i lewego oddzielnie dla 500, 1.000 i 2.000 Hz.

43.	Urazy małżowiny usznej:	
a)	utrata części małżowiny	5
b)	zniekształcenie małżowiny (blizny, oparzenia i odmrożenia) – w zależności od stopnia	5 - 10
c)	utrata jednej małżowiny	15
d)	utrata obu małżowin	25
44.	Zwężenie lub zarośnięcie zewnętrznego przewodu słuchowego: oceniać według tabeli ostrości słuchu (poz. 42)	
a)	jednostronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	
b)	obustronne z osłabieniem lub przytępieniem słuchu	
45.	Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego	
a)	jednostronne	5
b)	obustronne	10
46.	Przewlekłe ropne zapalenie ucha środkowego powikłane perlakiem, próchnicą kości lub polipem ucha: – w zależności od stopnia powikłań	
a)	jednostronne	5 - 15
b)	obustronne	10 - 20
47.	Uszkodzenie ucha środkowego w następstwie złamania kości skroniowej z upośledzeniem słuchu: - oceniać według tabeli ostrości słuchu (poz. 42)	
48.	Uszkodzenie ucha wewnętrznego:	
a)	z uszkodzeniem części słuchowej – oceniać według tabeli ostrości słuchu (poz.42)	
b)	z uszkodzeniem części statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	20 - 50
c)	z uszkodzeniem części słuchowej i statycznej – w zależności od stopnia uszkodzenia	30 - 60
49.	Uszkodzenie nerwu twarzowego łącznie z pęknięciem kości skalistej :	
a)	jednostronne – w zależności od stopnia uszkodzenia	25 - 40
b)	dwustronne	60

E. USZKODZENIA SZYI, KRTANI, TCHAWICY I PRZĘŁYKU

50.	Uszkodzenie gardła z upośledzeniem funkcji:	5 - 25
51.	Uszkodzenie lub zwężenie krtani pozwalające na obchodzenie się bez rurki tchawiczej od- w zależności stopnia zwężenia:	10 - 30
52.	Uszkodzenie krtani powodujące konieczność stałego noszenia rurki tchawiczej:	
	a) z zaburzeniami głosu – w zależności od stopnia	35 – 50
	b) z bezgłosem	60
53.	Uszkodzenie tchawicy – w zależności od stopnia jej zwężenia	20 - 60
54.	Uszkodzenie przełyku powodujące:	
	a) częściowe trudności w odżywianiu – w zależności od stopnia upośledzenia stanu odżywienia	10 - 30
	b) odżywianie tylko płynami	50
	c) całkowita niedrożność przełyku ze stałą przetoką żołądkową	80
55.	Uszkodzenia tkanek miękkich (skóry i mięśni) szyi z ograniczeniem ruchomości szyi – w zależności od stopnia uszkodzenia i ustawienia głowy	10 - 30
	Uwaga: Uszkodzenia tkanek miękkich z jednoczesnym uszkodzeniem kręgosłupa szyjnego należy oceniać według poz. 89.	

F. USZKODZENIA KLATKI PIERSIOWEJ I ICH NASTĘPSTWA

56.	Blizny powłok klatki piersiowej ograniczające ruchomość klatki piersiowej – w zależności od stopnia ograniczenia ruchomości	10 - 30
57.	Utrata gruczołu piersiowego części lub w całości:	10 - 25
58.	Uszkodzenie przynajmniej 2 żeber (złamanie itp.):	
	a) z obecnością zniekształceń klatki piersiowej i bez zmniejszenia pojemności życiowej płuc	10
	b) z obecnością zniekształceń klatki piersiowej i ze zmniejszeniem pojemności życiowej płuc – w zależności od stopnia zmniejszenia pojemności życiowej	15 - 25
59.	Złamanie mostka ze zniekształceniami:	10
60.	Zapalenie kości żeber lub mostka (przetoki):	20
61.	Uszkodzenia płuc i opłucnej (zrosty opłucnowe, uszkodzenia tkanki płucnej, ubytki tkanki płucnej, ciała obce itp.):	
	a) bez niewydolności oddechowej	10
	b) z niewydolnością oddechową – w zależności od stopnia	20 - 40
62.	Uszkodzenia tkanki płucnej powikłane przetokami, ropniem płuc – w zależności od stopnia niewydolności oddechowej	40 - 80
	Uwaga: Przy orzekaniu według pozycji 61 i 62 stopień uszkodzenia tkanki płucnej i niewydolności oddechowej potwierdzić badaniem spirometrycznym i badaniem rentgenowskim.	
63.	Uszkodzenie serca lub osierdzia:	
	a) z wydolnym układem krążenia	10
	b) z objawami względnej wydolności układu krążenia	30
	c) z objawami niewydolności krążenia – w zależności od stopnia niewydolności	40 - 90

	Uwaga: Stopień uszkodzenia serca oceniać należy na podstawie badania radiologicznego, EKG i badania ECHO serca.	
64	Przepukliny przeponowe - w zależności od stopnia zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego, oddychania i krążenia	20 - 40

G. USZKODZENIA BRZUCHA I ICH NASTĘPSTWA

65.	Uszkodzenia powłok jamy brzusznej (przepukliny urazowe, wysiłkowe, przetoki itp.) - w zależności od umiejscowienia i rozmiarów uszkodzenia powłok jamy brzusznej:	5 - 30
	Uwaga: 1. Za przepukliny urazowe uważa się przepukliny spowodowane pourazowym uszkodzeniem powłok jamy brzusznej (np. po rozerwaniu mięśni powłok brzusznych). 2. Za przepukliny tzw. wysiłkowe uważa się przepukliny spowodowane nagłym wysiłkiem fizycznym lub gwałtownym ruchem.	
66.	Uszkodzenia żołądka, jelit, sieci:	
	a) bez zaburzeń funkcji przewodu pokarmowego i przy dostatecznym stanie odżywienia.	10
	b) z zaburzeniami trawienia i niedostatecznym stanem odżywienia – w zależności od stopnia zaburzeń i stanu odżywienia.	15 - 50
67.	Przetoki jelitowe, kałowe i odbytu sztuczny – w zależności od stopnia zanieczyszczenia się i zmian zapalnych tkanek otaczających przetokę:	
	a) Jelita cienkiego	30 - 80
	b) Jelita grubego	20 - 50
68.	Przetoki okołoodbytnicze:	15
69.	Uszkodzenie zwieracza odbytu powodujące stałe, całkowite nietrzymanie kału i gazów:	60
70.	Wypadnięcie odbytnicy - w zależności od stopnia wypadnięcia:	10 - 30
71.	Utrata śledziony:	
	a) Bez większych zmian w obrazie krwi	15
	b) Ze zmianami w obrazie krwi lub/ i ze zrostami otrzewnowymi	30
72.	Uszkodzenia wątroby, dróg żółciowych lub trzustki:	
	a) Bez zaburzeń ich czynności	5 - 10
	b) Z zaburzeniami ich czynności – w zależności od stopnia	20 - 60

H. USZKODZENIA NARZĄDÓW MOCZOWO-PŁCIOWYCH

73.	Uszkodzenie jednej nerki lub obu nerek powodujące upośledzenie ich funkcji - w zależności od stopnia:	10 - 25
74.	Utrata jednej nerki przy drugiej zdrowej i prawidłowo działającej:	35
75.	Utrata jednej nerki przy upośledzeniu funkcjonowania drugiej nerki - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji pozostałej nerki	40 - 75
76.	Uszkodzenie moczowodu powodujące zwężenie jego światła:	20
77.	Uszkodzenie pęcherza moczowego - w zależności od stopnia zmniejszenia jego pojemności, zaburzeń w oddawaniu moczu, przewlekłych stanów zapalnych:	10 - 30

78.	Przetoki dróg moczowych i pęcherza moczowego - w zależności od stopnia stałego zanieczyszczenia się moczem:	20 - 50
79.	Zwężenie cewki moczowej:	
a)	powodujące trudności w oddawaniu moczu	15
b)	z nietrzymaniem lub zaleganiem moczu	30 - 50
c)	z nietrzymaniem lub zaleganiem moczu z powikłaniami	50 - 60
80.	Utrata prącia:	40
81.	Częściowa utrata prącia:	20
82.	Utrata jednego jądra lub jajnika:	20
83.	Utrata obu jąder lub jajników:	40
84.	Wodniak jądra (pourazowy):	10
85.	Utrata macicy:	
a)	w wieku do 50 lat	40
b)	w wieku powyżej 50 lat	20
86.	Uszkodzenie krocza powodujące wypadnięcie narządów rodnych:	
a)	pochwy	10
b)	Pochwy i macicy	30

I. OSTRE ZATRUCIA I ICH NASTĘPSTWA

(Orzekać nie wcześniej niż po 6 miesiącach)

87.	Nagle zatrucie gazami lub/ i substancjami (z wyjątkiem zatruc pokarmowych):	
a)	ze stwierdzoną utratą przytomności, lecz bez wtórnych powikłań	10
b)	powodujące uszkodzenie układu krwiotwórczego i narządów wewnętrznych (rozedma, przewlekły nieżyt krtani, tchawicy i oskrzeli – w zależności od stopnia uszkodzenia	10 - 25
	Uwaga: uszkodzenie układu nerwowego spowodowane nagłym zatruciem gazami należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego.	
88.	Nagle zatrucie pokarmami powodujące uszkodzenie narządów mięsnych przewodu pokarmowego – w zależności od stopnia uszkodzenia	5 - 15
	Uwaga: 1. Uszkodzenie układu nerwowego wskutek nagłych zatruc pokarmowych należy oceniać według odpowiednich pozycji dotyczących układu nerwowego. 2. Zatrucie włósniami nie pozostawia w zasadzie trwałych następstw.	

J. USZKODZENIA KRĘGOSŁUPA, RDZENIA KRĘGOWEGO I ICH NASTĘPSTWA

89.	Uszkodzenia kręgosłupa w odcinku szyjnym:	
a)	ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji lub zginania powyżej 20 stopni	15
b)	całkowite zeszywnienie	35
c)	całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem głowy	50

90.	Uszkodzenie kręgosłupa w odcinku piersiowym i lędźwiowym:	
a)	ograniczenie ruchomości w zakresie rotacji powyżej 20 stopni lub zginania do 50 cm	15
b)	całkowite zeszywnienie	25
c)	całkowite zeszywnienie z niekorzystnym ustawieniem tułowia	40
91.	Izolowane uszkodzenia wyrostków poprzecznych, wyrostków ościstych – w zależności od ich liczby i zaburzeń funkcji	3 - 10
92.	Uszkodzenia kręgosłupa powikłane zapaleniem kręgów, obecnością ciała obcego itp. - ocenia się według poz. 89 – 91 zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu	10
93.	Uszkodzenia rdzenia kręgowego:	
a)	przy objawach poprzecznego przecięcia rdzenia z całkowitym porażeniem lub niedowładem dużego stopnia dwóch lub czterech kończyn	100
b)	niedowład kończyn dolnych bez uszkodzenia górnej części rdzenia (kończyn górnych), umożliwiający poruszanie się za pomocą dwóch łasek	70
c)	niedowład kończyn dolnych umożliwiający poruszanie się o jednej lasce	40
d)	porażenie całkowite kończyn górnych z zanikami mięśniowymi, zaburzeniami czucia i zmianami troficznymi bez porażenia kończyn dolnych (po wylewie śródrdzeniowym)	100
e)	niedowład znacznego stopnia obu kończyn górnych znacznie upośledzający czynność kończyn (po wylewie śródrdzeniowym)	70
f)	niedowład nieznacznego stopnia obu kończyn górnych (po wylewie śródrdzeniowym)	30
g)	zaburzenia ze strony zwieraczy i narządów płciowych bez niedowładów (zespół stożka końcowego)	40
h)	zaburzenia czucia, zespoły bólowe bez niedowładów – w zależności od stopnia zaburzeń	10 - 30
94.	Urazowe zespoły korzonkowe (ból, ruchowe, czuciowe lub mieszane – w zależności od stopnia zaburzeń:	
a)	szyjne	5 - 20
b)	piersiowe	5 - 10
c)	lędźwiowo-krzyżowe	5 - 25
d)	guziczne	5

K. USZKODZENIA MIEDNICY

95.	Utrwalone rozejście się spojenia łonowego lub rozerwanie stawu krzyżowo-biodrowego - w zależności od stopnia przemieszczenia i zaburzeń chodu	10 - 35
96.	Złamanie miednicy z przerwaniem obręczy biodrowej jedno- lub wielomiejscowe – w zależności od zniekształcenia i upośledzenia chodu	
a)	w odcinku przednim (kość łonowa, kulszowa)	5 - 20
b)	w odcinku przednim i tylnym (typ Malaigne'a)	15 - 45
97.	Złamanie dna panewki – w zależności od upośledzenia funkcji stawu i zmian zniekształcających	
a)	bez zwichnięcia centralnego	10 - 20
b)	ze zwichnięciem centralnym	20 - 40
98.	Izolowane złamanie miednicy (talerz biodrowy, kolce biodrowe, guz kulszowy) – w zależności od zniekształcenia i zaburzeń funkcji	5 - 20

L. USZKODZENIA KOŃCZYNY GÓRNEJ

Uwaga: Przy uszkodzeniach kończyn górnych osób leworęcznych stopień uszczerbku na zdrowiu ustala się według zasad przewidzianych w tabeli, przyjmując dla uszkodzeń ręki prawej procenty ustalone dla ręki lewej a dla uszkodzeń ręki lewej procenty ustalone dla ręki prawej.

Ł O P A T K A		
99.	Złamanie łopatki:	
a)	Wygojone złamanie łopatki z nieznacznym przemieszczeniem bez większych zaburzeń funkcji kończyny	5
b)	Wygojone złamanie z przemieszczeniem i znacznym ograniczeniem funkcji kończyny – w zależności od stopnia	Prawa 10 - 40 Lewa 5 - 30
	Uwaga: normy pozycji 99 uwzględniają również ewentualne powikłania neurologiczne.	

O B O J C Z Y K		
100.	Wadliwie wygojone złamanie obojczyka – w zależności od stopnia zniekształcenia i ograniczenia ruchów	Prawy 5 - 25 Lewy 5 - 20
101.	Staw rzekomy obojczyka ograniczający ruchy kończyny	Prawy 25 Lewy 20
102.	Zwichnięcie stawu obojczykowo-barkowego lub obojczykowo-mostkowego - w zależności od ograniczenia ruchów, upośledzenia zdolności dźwigania i stopnia zniekształcenia	Prawy 5 - 25 Lewy 5 - 20
103.	Uszkodzenia obojczyka powikłane przewlekłym zapaleniem kości i obecnością ciał obcych – ocenia się według poz. 100 – 102 zwiększając stopień uszczerbku o:	5
	Uwaga: Przy współistniejących powikłaniach neurologicznych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących uszkodzeń odpowiednich odcinków kończyny – w zależności od stopnia wypadnięcia funkcji.	

B A R K		
104.	Przewlekłe zmiany stawu barkowego – w zależności od stopnia ograniczenia funkcji i przykurczu	Prawy 5 - 30 Lewy 5 - 25
105.	Zastarzałe nieodprowadzone zwichnięcie stawu barkowego - w zależności od zakresu ruchów i ustawienia kończyny	Prawy 20 -30 Lewy 15 -30
106.	Nawykowe zwichnięcia barku potwierdzone dokumentacją medyczną	Prawy 25 Lewy 20
107.	Staw cepowy w następstwie pourazowych ubytków kości – w zależności od zaburzeń funkcji	Prawy 25-40 Lewy 20-35
	Uwaga: Staw wiotki z powodu porażenia ocenia się według norm neurologicznych.	
108.	Zesztywnienie stawu barkowego:	
a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym (w odwiedzeniu około 70 stopni,	Prawy 20-35

	antepozycja 35 stopni i rotacja zewnętrzna około 25 stopni) - w zależności od ustawienia i funkcji	Lewy 15-30
	b) w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	Prawy 40 Lewy 35
109.	Bliznowaty przykurcz stawu barkowego – w zależności od zaburzeń czynności stawu	Prawy 5-15 Lewy 5-10
110.	Uszkodzenie barku powikłane przewlekłym zapaleniem kości, obecnością ciał obcych, przetokami i zmianami neurologicznymi - ocenia się według pozycji 104 – 109, zwiszając stopień uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań i upośledzenia funkcji o:	Prawy 5-35 Lewy 5-25
111.	Utrata kończyny na wysokości stawu barkowego	Prawa 75 Lewa 70
112.	Utrata kończyny wraz z łopatką	Prawa 80 Lewa 75

	R A M I Ę	
113.	Złamanie kości ramiennej - w zależności od zmian wtórnych i upośledzenia funkcji kończyny:	
	a) z niewielkim przemieszczeniem i zaburzeniem osi	Prawa 5-15 Lewa 5-10
	b) ze znacznym przemieszczeniem i skróceniem	Prawa 15-30 Lewa 10-25
	c) złamania powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, brakiem zrostu, stawem rzekomym, ciałami obcymi i zmianami neurologicznymi	Prawa 30-55 Lewa 25-50
114.	Uszkodzenia mięśni, ścięgien i ich przyczepów - w zależności od zmian wtórnych i upośledzenie funkcji:	
	a) mięśnia dwugłowego	Prawa 5-15 Lewa 5-10
	b) uszkodzenia innych mięśni ramienia	Prawa 5-20 Lewa 5-15
115.	Utrata kończyny w obrębie ramienia:	
	a) z zachowaniem tylko 1/3 bliższej kości ramiennej	Prawa 70 Lewa 65
	b) przy dłuższych kikutach	Prawa 65 Lewa 60
116.	Przepukliny mięśniowe ramienia	3

	S T A W Ł O K C I O W Y	
117.	Złamanie obwodowej nasady kości ramiennej - w zależności od zaburzeń osi i ograniczenia ruchów w stawie łokciowym:	
	a) bez większych przemieszczeń, zniekształceń i ograniczenia ruchomości	Prawa 5-15 Lewa 5-10
	b) z dużym zniekształceniem i ze znacznym przykurczem	Prawa 15-30 Lewa 10-25
118.	Zesztywnienie stawu łokciowego:	
	a) w zgięciu zbliżonym do kąta prostego i prostego zachowanymi ruchami obrotowymi przedramienia (75 – 110 stopni)	Prawy 30 Lewy 25

	b) z brakiem ruchów obrotowych	Prawy 35 Lewy 30
	c) w ustawieniu wyprostnym lub zbliżonym (160-180 stopni)	Prawy 50 Lewy 45
	d) w innych ustawieniach – zależnie od przydatności czynnościowej kończyny	Prawy 30-45 Lewy 25-40
119.	Przykurcz w stawie łokciowym - w zależności od zakresu zgięcia, wyprostu i stopnia zachowania ruchów obrotowych przedramienia:	
	a) przy niemożności zgięcia do 90 stopni	Prawy 10-30 Lewy 5-25
	b) przy możliwości zgięcia ponad kąt prosty	Prawy 5-20 Lewy 5-15
	Uwaga: Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie stawu łokciowego należy oceniać według pozycji 117 - 119	
120.	Cepowy staw łokciowy - w zależności od stopnia wiotkości i stanu mięśni	Prawy 15-30 Lewy 10-25
121.	Uszkodzenia stawu łokciowego powikłane przewlekłym stanem zapalnym, przetokami, ciałami obcymi itp. - ocenia się według pozycji 117 – 120, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu o:	5

P R Z E D R A M I Ę		
122.	Złamania w obrębie dalszych nasad jednej lub obu kości przedramienia, powodujące ograniczenia ruchomości nadgarstka i zniekształcenia - w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych:	
	a) ze zniekształceniem	Prawe 5-15 Lewe 5-10
	b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficzne, krążeniowe itp.)	Prawe 15-25 Lewe 10-20
123.	Złamania jednej lub obu kości przedramienia – w zależności od przemieszczeń, zniekształceń i zaburzeń czynnościowych:	
	a) ze zniekształceniem i zaznaczonymi zaburzeniami funkcji	Prawe 5-15 Lewe 3-10
	b) ze znacznym zniekształceniem, dużym ograniczeniem ruchomości i zmianami wtórnymi (troficzne, krążeniowe itp.)	Prawe 15-35 Lewe 10-30
124.	Staw rzekomy kości promieniowej	Prawy 30 Lewy 25
125.	Staw rzekomy kości łokciowej	Prawy 20 Lewy 15
126.	Brak zrostu, staw rzekomy obu kości przedramienia	Prawe 40 Lewe 35
127.	Uszkodzenie przedramienia powikłane przewlekłym zapaleniem kości, przetokami, obecnością ciał obcych, ubytkiem tkanki kostnej i zmianami neurologicznymi - ocenia się według pozycji 122 – 126 , zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań o:	5 - 15
128.	Utrata kończyny w obrębie przedramienia – w zależności od charakteru kikuta i jego przydatności do oprotezowania	Prawa 55-65 Lewa 50-60
129.	Utrata przedramienia w sąsiedztwie stawu nadgarstkowego	Prawe 55 Lewe 50

N A D G A R S T E K		
130.	Ograniczenia ruchomości w obrębie nadgarstka w następstwie jego uszkodzeń (skręcenia, zwichnięcia, złamania kości nadgarstka, martwice aseptyczne tych kości) - w zależności od ustawienia, zakresu ruchów, objawów bólowych zmian troficznych oraz funkcji palców	
a)	ograniczenie ruchomości	Prawy 5-10 Lewy 3-8
b)	ograniczenie ruchomości dużego stopnia	Prawy 10-20 Lewy 8-15
c)	ograniczenie ruchomości dużego stopnia z ustawieniem ręki czynnościowo niekorzystnym	Prawy 20-30 Lewy 15-25
131.	Całkowite zeszywnienie w obrębie nadgarstka:	
a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	Prawy 15-30 Lewy 10-25
b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji dłoni i palców	Prawy 25-45 Lewy 20-40
132.	Uszkodzenia nadgarstka powikłane głębokimi, trwałymi zmianami troficznymi, przewlekłym ropnym zapaleniem kości nadgarstka, przetokami i zmianami neurologicznymi - ocenia się według pozycji 130 i 131, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań o :	1 - 10
133.	Utrata ręki na poziomie nadgarstka	Prawa 55 Lewa 50

Ł. ŚRÓDRĘCZE I PALCE

K C I U K		
134.	Złamania i zwichnięcia kciuka (pierwszej kości śródrezcza i paliczek kciuka) - w zależności od ustawienia, zniekształcenia i stopnia zaburzeń funkcji kciuka:	
a)	z przemieszczeniem	Prawy 5-10 Lewy 3-8
b)	z dużym przemieszczeniem i zniekształceniem	Prawy 10-20 Lewy 8-15
	Uwaga: przy ocenie stopnia zaburzeń czynności kciuka należy brać pod uwagę przede wszystkim zdolność przeciwstawienia i chwytu.	
135.	Utraty w obrębie kciuka:	
a)	utrata opuszki	Prawy 5 Lewy 3
b)	utrata paliczka paznokciowego	Prawy 10 Lewy 8
c)	utrata paliczka paznokciowego z częścią paliczka podstawowego (do 2/3 długości paliczka)	Prawy 15 Lewy 10
d)	utrata paliczka paznokciowego i paliczka podstawowego poniżej 2/3	Prawy 20

	długości lub utrata obu paliczków bez kości śródreżca	Lewy 15
e)	utrata obu paliczków z kością śródreżca	Prawy 30 Lewy 25
136.	Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie kciuka (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienia, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:	
a)	ograniczenie funkcji	Prawy 3-10 Lewy 1-8
b)	znaczne ograniczenie funkcji	Prawy 10-20 Lewy 8-15
c)	upośledzenie funkcji graniczące z następstwem utraty kciuka	Prawy 20-30 Lewy 15-25

PALEC WSKAZUJĄCY		
137.	Utraty w obrębie palca wskazującego:	
a)	utrata opuszki	Prawy 5 Lewy 3
b)	utrata paliczka paznokciowego	Prawy 7 Lewy 5
c)	utrata paliczka paznokciowego i 1/3 dalszą paliczka środkowego	Prawy 8 Lewy 5
d)	utrata paliczka paznokciowego i środkowego powyżej 1/3	Prawy 12 Lewy 10
e)	utrata trzech paliczków	Prawy 17 Lewy 15
f)	utrata palca wskazującego z II kością śródreżca	Prawy 23 Lewy 20
138.	Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palca wskazującego oraz II kości śródreżca (blizny, uszkodzenia ścięgien, zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienia, zmiany troficzne, czuciowe itp.) – powodujące:	
a)	ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	Prawy 3-8 Lewy 1-5
b)	znaczne ograniczenie funkcji – w zależności od stopnia	Prawy 8-12 Lewy 5-10
c)	bezużyteczność palca granicząca z utratą wskaziciela	Prawy 17 Lewy 15

PALEC TRZECI CZWARTY I PIĄTY		
139.	Utrata całego paliczka lub części paliczka:	
a)	palca trzeciego i zwartego – za każdy paliczek	Prawy 3 Lewy 2
b)	palca piątego – za każdy paliczek	Prawy 1 Lewy 1
140.	Utrata palców III, IV lub V z kością śródreżca	Prawy 12 Lewy 8
141.	Wszelkie inne uszkodzenia w obrębie palców III, IV, V i odpowiednich kości śródreżca (blizny, uszkodzenia ścięgien,	

	zniekształcenia, przykurcze stawów, zeszywnienia, zmiany troficzne i czuciowe itp), - powodujące:	
a)	ograniczenie funkcji palca	Prawy 2 Lewy 1
b)	znaczne ograniczenie funkcji palca	Prawy 4 Lewy 3
c)	bezużyteczność palca granicząca z utratą	Prawy 7 Lewy 5
	Uwaga: Przy uszkodzeniach obejmujących większą liczbę palców globalna ocena musi być niższa niż całkowita utrata tych palców i odpowiadać stopniowi użyteczności ręki. Uszkodzenia obejmujące wszystkie palce z pełną utratą użyteczności ręki nie mogą przekroczyć dla ręki prawej 55% a dla lewej 50%	

M. USZKODZENIA KOŃCZYNY DOLNEJ

	B I O D R O	
142.	Utrata kończyny dolnej przez wyluszczenie jej w stawie biodrowym lub odjęcie w okolicy podkrętarzowej	85
143.	Przykurcze i ograniczenia ruchów w stawie biodrowym w następstwie uszkodzeń tkanek miękkich – miękkich zależności od stopnia	5 - 25
144.	Zeszywnienie stawu biodrowego - w zależności od ustawienia i wtórnych zaburzeń statyki i dynamiki:	
a)	w ustawieniu czynnościowo korzystnym	20 - 35
b)	w ustawieniu czynnościowo niekorzystnym	30 - 60
145.	Inne następstwa uszkodzeń stawu biodrowego (zwichnięć, złamań bliższej nasady kości udowej, złamań szyjki kości udowej, złamań przezkrętarzowych i podkrętarzowych, złamań krętarzy itp.) – w zależności od zakresu ruchów, przemieszczeń, skrócenia, zniekształceń zniekształceń różnego rodzaju zmian wtórnych oraz dolegliwości subiektywnych:	
a)	ze zmianami miernego stopnia	5 – 20
b)	ze zmianami dużego stopnia	20 – 40
c)	z bardzo ciężkimi zmianami miejscowymi i dolegliwościami wtórnymi (kręgosłup, staw krzyżowo-biodrowy, kolano itp.)	40 - 65
146.	Przykurcze i zeszywnienia powikłane przewlekłym zapaleniem tkanki kostnej, z przetokami, ciałami obcymi itp. -ocenia się według pozycji 142 – 145, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań o:	5 - 15
	Uwaga: Jako wynik urazowego uszkodzenia biodra zgłaszane są często następujące zmiany chorobowe: krwiopochodne ropne zapalenie kości, gruźlica kostno-stawowa, nowotwory, martwice aseptyczne kości, biodro szpotawe dorastających i inne zniekształcenia powodujące zaburzenia statyki. Przy tego rodzaju stanach chorobowych należy szczególną uwagę zwracać na istnienie związku przyczynowego między tymi schorzeniami a wypadkiem.	

U D O		
147.	Złamanie kości udowej – w zależności od zniekształceń, skrócenia, zaników mięśniowych i ograniczenia ruchów w stawach:	
a)	z nieznacznymi zmianami i skróceniem do 4 cm	5 – 15
b)	z miernymi zmianami i skróceniem do 6 cm	15 – 30
c)	ze skróceniem ponad 6 cm i ciężkimi zmianami	30 - 40
148.	Staw rzekomy lub ubytki kości udowej uniemożliwiające obciążenie kończyny - w zależności od stopnia upośledzenia funkcji, skrócenia i zaburzeń wtórnych	40 - 60
149.	Uszkodzenia skóry, mięśni, ścięgien (oparzenia, przecięcia, pęknięcia podskórne, przepukliny mięśniowe itp.) - w zależności od zaburzeń funkcji itp.	5 - 20
150.	Uszkodzenia dużych naczyń, tętniaki pourazowe – w zależności od stopnia wtórnych zaburzeń troficznych	5 - 30
151.	Uszkodzenie uda powikłane przewlekłym ropnym zapaleniem kości, przetokami, ciałami obcymi, skostnieniem pozaszkieletowym i zmianami neurologicznymi - ocenia się według pozycji 147 – 150, zwiększając stopień stałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów powikłań o:	1 -10
152.	Uszkodzenia uda powikłane współistniejącym uszkodzeniem nerwu kulszowego ocenia się według pozycji 147 – 150, zwiększając stopień stałego uszczerbku na zdrowiu w zależności od rozmiarów uszkodzenia nerwu o:	10 - 65
	Uwaga: Łączny stopień uszczerbku na zdrowiu ocenianego według pozycji 147 – 150 i 152 nie może przekroczyć 70%	
153.	Utrata kończyny – zależnie od długości kikuta i przydatności jego cech do oprotezowania	50 - 70

K O L A N O		
154.	Zesztywnienie stawu kolanowego:	
a)	w pozycji funkcjonalnie korzystnej 0 – 15 stopni	30
b)	przy większych stopniach zgięcia lub przeproście powyżej minus 10 stopni - stosuje się ocenę według podpunktu a) , zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu - za każde 4 stopnie odchylenia ponad granicę 15 stopni lub minus 10 stopni o:	1
155.	Trwałe ograniczenia ruchomości stawu kolanowego w następstwie uszkodzeń samego stawu (uszkodzenia więzadłowe, torebkowe, łąkotek, kości tworzących staw kolanowy itp.) – w zależności od charakteru przykurczu i zakresu ubytku funkcji:	
a)	utrata ruchomości w zakresie 0 – 40 stopni za każde 2 stopnie ubytku ruchu	1
b)	utrata ruchomości w zakresie 40stopni – 90 stopni za każde 5 stopni ubytku ruchu	1
c)	utrata ruchomości w zakresie 90 stopni – 120 stopni za każde 10 stopni ubytku ruchu	1
	Uwaga: Prawidłowo funkcjonalny zakres ruchów przyjmuje się w granicach 0 – 120 stopni.	
156.	Inne następstwa uszkodzeń kolana: skrócenie kończyny, zaburzenia osi stawu (koślawość, szpotawość, ruchomość patologiczna), przewlekłe dolegliwości zapalne, zapalenia ropne, ciała obce, przetoki itp.) – w zależności od stopnia	1 - 20

157.	Utrata kończyny na poziomie stawu kolanowego	65
------	---	----

PODUDZIE		
158.	Złamanie kości podudzia – w zależności od zniekształcenia, przemieszczenia, powikłań wtórnych, zmian troficznych i czynnościowych kończyny itp.:	
	a) ze zmianami lub skróceniem (do 4 cm)	5 – 15
	b) z dużymi wtórnymi zmianami lub ze skróceniem od 4 cm do 6 cm	15 – 25
	c) ze skróceniem powyżej 6 cm lub z bardzo rozległymi zmianami wtórnymi i dodatkowymi powikłaniami w postaci przewlekłego zapalenia kości, przetok, zmian troficznych skóry z owrzodzeniami, stawów rzekomych ubytków kostnych i zmian neurologicznych	25 - 50
159.	Izolowane złamania strzałki (oprócz kostki bocznej)	3
160.	Uszkodzenia tkanek miękkich podudzia, uszkodzenia ścięgien Achillesa i innych ścięgien – zależnie od rozległości uszkodzenia, zaburzeń czynnościowych i zniekształceń stopy.	5 - 20
161.	Utrata kończyny w obrębie podudzia – w zależności od charakteru kikuta, długości, przydatności do protezowania i zmian wtórnych w obrębie kończyny:	
	a) przy długości kikuta do 8 cm mierzac od szpary stawowej	60
	b) przy dłuższych kikutach	40 - 55
STAWY SKOKOWE, STOPA		
162.	Ograniczenie ruchomości i zniekształcenia w stawach skokowych (w następstwie wykręcenia, zwichnięcia, złamania kości tworzących staw skokowy, zranień, ciał obcych, blizn itp.) – w zależności od ich stopnia i dolegliwości:	
	a) bez zniekształceń	1 - 15
	b) ze zniekształceniem, upośledzeniem funkcji ruchowej i statycznej stopy	15 - 25
	c) powikłane przewlekłym zapaleniem kości i stawu, przetokami, martwicą aseptyczną, zmianami neurologicznymi itp.	25 - 40
163.	Zesztywnienie stawu skokowego - w zależności od ustawienia stopy, zmian wtórnych i powikłań:	
	a) Pod kątem zbliżonym do prostego	10 - 20
	b) W innych ustawieniach czynnościowo niekorzystnych	20 - 40
164.	Złamania kości piętowej lub skokowej z przemieszczeniem, zniekształceniem i innymi zmianami wtórnymi:	
	a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	5 - 15
	b) znacznego stopnia lub z powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	15 - 30
165.	Utrata kości piętowej lub skokowej	40
166.	Uszkodzenia kości stępu z przemieszczeniem, zniekształceniami i innymi zmianami wtórnymi:	
	a) miernego stopnia – zależnie od wielkości zaburzeń czynnościowych	5 - 10
	b) znacznego stopnia lub z innymi powikłaniami – zależnie od wielkości zaburzeń	10 - 20
167.	Złamania kości śródstopia z przemieszczeniem, zniekształceniem stopy:	
	a) złamania I lub V kości z wyraźnym przemieszczeniem – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	5 - 15
	b) złamania II, III lub IV kości śródstopia – w zależności od stopnia zaburzeń czynnościowych	3 – 10
	c) złamania trzech i więcej kości śródstopia – w zależności od stopnia	10 – 20

	zaburzeń czynnościowych	
168.	Złamania kości śródstopia powikłane zapaleniem kości, przetokami, wtórnymi zmianami troficznymi i zmianami neurologicznymi – ocenia się według pozycji 167, zwiększając stopień uszczerbku na zdrowiu w zależności od stopnia powikłań o	1 - 10
169.	Inne uszkodzenia stopy pozostawiające zmiany bliznowate i zniekształcające - w zależności od stopnia upośledzenia czynności	1 - 15
170.	Utrata stopy w całości	50
171.	Utrata stopy na poziomie stawu Choparta	40
172.	Utrata stopy w stawie Lisfranka	35
173.	Utrata stopy w obrębie kości śródstopia – zależnie od rozległości utraty przedstopia i cech kikutu	20 - 30

PALCE STOPY		
174.	Utrata paliczka paznokciowego palucha	5
175.	Utrata całego palucha	7
176.	Utrata palucha wraz z kością śródstopia – w zależności od rozmiaru utraty kości śródstopia	10 - 20
177.	Utrata palców II – V w części lub całości – za każdy palec	2
178.	Utrata V palca wraz z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia	5 - 10
179.	Utrata palców II – IV wraz z kością śródstopia – zależnie od wielkości utraty kości śródstopia – za każdy palec	3 - 5
180.	Inne uszkodzenia i zniekształcenia palców – w zależności od stopnia upośledzenia funkcji	1 - 5

N. PORAŻENIA LUB NIEDOWŁADY POSZCZEGÓLNYCH NERWÓW OBWODOWYCH

181.	Uszkodzenie częściowe lub całkowite - w zależności od stopnia zaburzeń	
a)	nerwu przeponowego poniżej jego połączenia z nerwem podobojczykowym	5 - 10
b)	nerwu piersiowego długiego	Prawy 5-15 Lewy 5-10
c)	nerwu pachowego	Prawy 15-25 Lewy 10-20
d)	nerwu mięśniowo-skórnego	Prawy 10-25 Lewy 5-20
e)	nerwu promieniowego powyżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	Prawy 15-45 Lewy 5-35
f)	nerwu promieniowego poniżej odejścia gałązki do mięśnia trójgłowego ramienia	Prawy 10-30 Lewy 5-25
g)	nerwu promieniowego nad wejściem do kanału mięśnia odwracacza przedramienia	Prawy 5-25 Lewy 5-15
h)	nerwu promieniowego po wyjściu z kanału mięśnia odwracacza przedramienia	Prawy 5-15 Lewy 1-10
i)	nerwu pośrodkowego w zakresie ramienia	Prawy 10-40 Lewy 5-30

j)	nerwu pośrodkowego w zakresie nadgarstka	Prawy 5–25 Lewy 5–15
k)	nerwu łokciowego	Prawy 10–30 Lewy 5–20
l)	splotu barkowego części nadobojczykowej (górnej)	Prawy 15–25 Lewy 10–20
m)	splotu barkowego części podobojczykowej (dolnej)	Prawy 25–45 Lewy 20–40
n)	pozostałych nerwów odcinka szyjno-piersiowego	1 – 15
o)	nerwu zasłonowego	5 – 15
p)	nerwu udowego	10 – 30
q)	nerwów pośladkowych (górnego i dolnego)	10 – 20
r)	nerwu sromowego wspólnego	5 – 25
s)	nerwu kulszowego przed podziałem na nerw piszczelowy i strzałkowy (normę w wysokości ponad 50% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)	20 – 60
t)	nerwu piszczelowego (normę w wysokości ponad 30% stosować tylko przy nieuleczalnych owrzodzeniach)	10 – 40
u)	nerwu strzałkowego	10 – 20
v)	splotu łędźwiowo-krzyżowego	40 – 70
w)	pozostałych nerwów odcinka łędźwiowo-krzyżowego	1 – 10
	Uwaga: Według pozycji 181 ocenia się tylko uszkodzenia nerwów obwodowych. W przypadkach współistnienia uszkodzeń kostnych, mięśniowych i nerwowych należy stosować ocenę według pozycji dotyczących kończyn górnych i dolnych.	
182.	Kauzalnie potwierdzone obserwacją szpitalną – w zależności od stopnia zmian troficznych i nasilenia bólów	Prawy 30 Lewy 50